

[Fjerde næstformand]

Det energipolitiske udvalg (4/11 85):

Udtræder: Mette Groes (S)

Nyt medl.: Graversen (S)

Socialudvalget (4/11 85):

Udtræder: Mette Groes (S)

Nyt medl.: Graversen (S)

Udv. ang. videnskabelig forskning (4/11 85):

Udtræder: Mette Groes (S)

Nyt medl.: Graversen (S)

Det politisk-økonomiske udvalg (4/11 85):

Udtræder: Hans Jørgen Jensen (S)

Nyt medl.: Ivar Nørgaard (S)

Valutaudvalget (4/11 85):

Udtræder: Hans Jørgen Jensen (S)

Nyt medl.: Ivar Nørgaard (S)

Markedsudvalget (4/11 85):

Udtræder: Svend Auken (S)

Nyt medl.: Ivar Nørgaard (S)

Udtræder: Ole Espersen (S)

Ny stedf.: Svend Auken (S)

Det udenrigspolitiske nævn (4/11 85):

Udtræder: Ole Espersen (S)

Ny stedf.: Ivar Nørgaard (S)

Skriftlig redegørelse:

Industripolitisk redegørelse af 5/11 85.

(Redegørelse nr. R 3).

Industriministeren (Stetter):***Regeringens erhvervspolitiske målsætning.***

Der skal skabes balance i dansk økonomi, og midlet er en stigende produktion og eksport i industrien og de øvrige betalingsbalancerhverv. Regeringens erhvervspolitiske målsætning er:

- at fastholde realltvæksten i industriens produktion,
- at øge industrieksporten markant og
- at skabe 100.000 nye arbejdspladser i den private sektor.

Med denne redegørelse fremlægges dels regeringens vurdering af industriens situation

og de opnåede resultater, dels regeringens industripolitiske strategi.

Udviklingen i industrien.

Industrien har i de senere år været inde i en stærk og accelererende vækst. Produktion og beskæftigelse er stigende. På 2 år er industriens beskæftigelse vokset med 10 pct. Det svarer til over 35.000 nye arbejdspladser. Inden for de private byerhverv er beskæftigelsen i alt steget med ca. 100.000.

Det kan igen betale sig at investere i industrien. Markedsrenten har været kraftigt faldende, og investeringerne kan i dag finansieres til ca. 10 pct. mod tidligere 16-18 pct. Konkurrencen på kapitalmarkedet er stærk. Der er skabt en bred vifte af långivere med tilbud om såvel låne- som risikovillig kapital. Liberalisering af valutareglerne har øget mulighederne for hjemtagning af udenlandske finanslån.

Der er sket en markant forbedring af industriens indtjeningsevne, som har medført en højere grad af rentabilitet, likviditet og soliditet. Det er nu attraktivt at investere aktivt.

Virkningerne er ikke udeblevet. Industriens investeringer steg fra 7,1 mia kr. i 1983 til 9,5 mia kr. i 1984 svarende til en stigning på 33 pct. Industrien venter selv en tilsvarende stigning i 1985.

Investeringerne er imidlertid ikke steget tilstrækkeligt til at indhente det betydelige efterslæb fra første del af 1980'erne. Men vilkårene for fortsat vækst i industrien er nu til stede, og nu har industriens ledere og medarbejdere fået beviser for, at genopretningen er i fuld gang.

Eksportudviklingen.

Fra 1983 til 1984 steg industrieksporten med 17 pct. i løbende priser, men det var uægtelig fra et relativt lavt niveau.

Selv om de seneste tal viser forbedring, er det foruroligende, at industrieksporten de første 9 måneder af 1985 kun steg godt 7 pct. i løbende priser og kun svagt målt i mængder - sammenlignet med de første måneder af 1984. Ser man alene på de sidste tre måneder, har stigningen udgjort 10 pct.

Mens dansk industri i 1983 var i stand til at vinde markedsandele på eksportmarkeder-

[Industriministeren]

ne, kunne vi i 1984 knap nok opretholde vore andele, og i den forløbne del af 1985 må det frygtes, at vi direkte har tabt markedsandele.

Der er mange forklaringer på denne situation. De omfattende arbejdsnedlæggelser i foråret er én af forklaringerne. Hertil kommer, at produktionskapaciteten efterhånden er fuldt udnyttet, og at hjemmemarkedet for tiden er meget attraktivt. Det tager tid at planlægge og gennemføre en eksportindsats. Der er tendenser til flaskehalse med hensyn til kvalificeret arbejdskraft. Forklaringer gør det imidlertid ikke. Der skal handling til.

Alvoren understreges af, at betalingsbalaceproblemet er det mest påtrængende problem i dansk økonomi.

Regeringen vil fastholde sin planlagte økonomiske politik, som har givet de tilsigtede positive virkninger. Regeringen og folkettingen har skabt forudsætningerne for øget vækst, men det er i virksomhederne, at talentet og initiativet skal udfoldes. Målet er en selvstændig og selvhjulpent industri. Dette er på lang sigt det eneste bæredygtige.

Virksomhedernes kapacitet.

Industrisektoren er relativt mindre i Danmark end i mange andre højtudviklede lande. Det sætter i sig selv en grænse for industrieksportens størrelse her og nu.

Der er derfor et stærkt behov for en fortsat og omfattende kapacitetsopbygning, dels gennem en vækst i virksomhederne og dels gennem et øget antal nyetableringer. Dette stiller krav om, at investeringsopsvinget fastholdes i resten af dette årti.

Den stigende industribeskæftigelse og de nye krav til arbejdskraftens uddannelse har medført, at der må konstateres tendenser til arbejdskraftmangel på visse områder inden for industrien på trods af det generelle arbejdsløshedsniveau. Den nødvendige industrielle ekspansion kræver, at disse flaskehalsproblemer løses.

International markedsudvikling.

Virksomhedernes investeringer i markedsudvikling er generelt for lave. Virksomhederne må derfor sætte en stadig større andel af deres ressourcer ind på dette felt.

Vort særlige problem knytter sig til de enkelte virksomheders relativt beskedne størrelse internationalt set. Selv om virksomhederne står med et eksportegnet produkt, har de mindre og mellemstore virksomheder ofte vanskeligheder med at klare sig i den internationale konkurrence, hvor succes typisk er afhængig af et veludviklet salgs- og markedsføringsapparat.

Det er et område, hvor det offentlige gennem industripolitikken allerede gør en værdifuld indsats for at yde hjælp til selvhjælp. Det er regeringens opfattelse, at vi skal koncentrere indsatsen i endnu højere grad efter et behovskriterium.

Teknologisituationen.

Dansk industri står svagt inden for de brancher, der opfattes som de mest højteknologiske, og som i de kommende år ventes at ville vise den største vækst. Det viser tal fra OECD og EF, og også de økonomiske vismænd har peget på problemet.

På de mest højteknologiske områder er vi vanskeligt stillet, fordi USA, Japan og de store vesteuropæiske lande kan satse meget betydelige ressourcer på at opnå en god konkurrenceevne. På mere traditionelle produktområder er vi også vanskeligt stillet. Her giver det langt lavere lønniveau i en række mindre udviklede lande en klar konkurrencefordel over for dansk industri.

Industriens udgifter til forskning og udvikling ligger nu over 1 pct. af den samlede omsætning. I lande som f.eks. USA, Japan, Vesttyskland, Frankrig, Italien, Sverige og Holland udgør udgifterne dog en væsentlig større andel. Lignende forskelle gør sig gældende i industriens udgifter til medarbejdernes uddannelse.

Industriens langsigtede konkurrenceevne afhænger af, om der på disse områder gøres en betydeligt forøget indsats. Det må derfor være et krav til udviklingen i de kommende år, at investeringerne i forskning og udvikling og i uddannelse af medarbejderne m.v. øges ganske væsentligt, således at industriens investeringer heri nærmer sig niveauet i vore konkurrentlande.

Industriens forbedrede overskud muliggør da også en forøget forskningsindsats, og tallene viser også, at industriens FoU-udgifters andel af værditilvæksten nu stiger stærkere

[Industriministeren]

end udlandets. Jeg må tilføje, at der er grænser for, hvad selv vore store virksomheder kan præstere. Der er behov for et mere omfattende samarbejde med universiteter og højere læreanstalter, og undervisningsministeriet og industriministeriet arbejder målbevidst på at finde nye veje og områder for dette samarbejde.

Regeringens industripolitiske strategi.

De opnåede resultater i de seneste tre år bekræfter, at regeringens økonomiske politik har været rigtig: grundlaget for fortsat ekspansion og omstilling er etableret gennem den generelle økonomiske politik, som har banet vejen for et betydeligt rentefald og en stærkt forbedret konkurrenceevne. Samtidig har gentagne liberaliseringer af valutabestemmelserne været et vigtigt element i bestræbelserne på at bringe danske virksomheders finansieringsomkostninger ned på niveau med deres udenlandske konkurrenters.

Regeringen må imidlertid konstatere, at industrieksporten endnu ikke har udvist den stigning, det er naturligt at vente som følge af den forbedrede konkurrenceevne og de øgede investeringer; og regeringen er derfor indstillet på, at der gøres en særlig indsats for at fjerne de barrierer, der stiller sig i vejen for en stærkere eksportindsats.

Derfor må den generelle økonomiske politik suppleres med en slagkraftig og offensiv industripolitik. Nedenfor skitseres de vigtigste elementer i regeringens industripolitiske strategi.

1. Styrkelse af eksportfremmeindsatsen.

Regeringen vil – i samarbejde med erhvervene – gøre en ekstraordinær indsats for at øge navnlig de små og mellemstore virksomheders eksportvækst.

Hovedproblemet er, at indtrængen på nye markeder er forbundet med betydelige omkostninger og med store risici. Et væsentligt formål med en ekstraordinær indsats er derfor at animere virksomhederne til at intensivere deres internationale markedsudviklingsarbejde ved at udbygge og forbedre de eksisterende garantiordninger og ved – som noget nyt – at åbne mulighed for, at der kan etableres markedsudviklingsprojekter for nye

eksportører, nye produkter eller nye markeder efter følgende retningslinier:

- Eksportfremmerådet skal kunne indgå markedsudviklingskontrakter med grupper af virksomheder.
- Der skal kunne dækkes op til 50 pct. af omkostningerne ved et konkret markedsudviklingsprojekt.
- Tilskuddet tilbagebetales efter kontraktens nærmere retningslinier, i det omfang de opstillede eksportmål realiseres.
- Der tages ved kontraktindgåelsen hensyn til, om der er tale om nye eksportører, nye produkter eller nye markeder.

Samtidig vil eksportkreditrådet introducere en ny markeds- og projektgarantiordning, hvor virksomhederne kan forsikre sig mod, at udgifter afholdt til f.eks. markedsføring på utraditionelle og lovende, men måske særlig risikofyldte markeder går tabt på grund af uforudsete begivenheder.

Rådet vil endvidere forbedre de to hurtige garantiordninger (de såkaldte H- og M-ordninger), således at garantimaximum forhøjes til 0,5 henholdsvis 2,0 mill. kr. Disse forbedringer ventes gennemført uden forhøjelse af præmiesatserne.

De nye og mindre virksomheders adgang til markedsinformation og eksportrådgivning må lattes gennem et udbygget samarbejde mellem organisationernes eksportservice, udenrigstjenesten og eksportfremmerådet, herunder gennem en udbygning af eksportkonsulent- og eksportstipendiatorordningerne.

Det stigende behov for bistand til danske eksportører på nogle af de fjernere vækstmarkeder, eksempelvis Kina og Japan, vil blive imødekommet gennem en udbygning af udenrigstjenesten på disse områder.

Uddannelse er et nøgleord, når det gælder eksport. Der gøres allerede en aktiv indsats for at udvikle nye eksportorienterede uddannelser. Med henblik på at sikre industrien adgang til eksportvante medarbejdere skal unge kunne udsendes i eksportlære til områder, hvor der er gode muligheder for en øget dansk eksport. Dette kunne f.eks. ske gennem udsendelse af et øget antal konsultatssekretærer til danske repræsentationer eller af unge under eksportuddannelse til større virksomheder.

Samtidig er det vigtigt at kunne støtte unges studie- og træningsophold i udlandet,

[Industriministeren]

f.eks. gennem ophold på internationalt orienterede erhvervsskoler og lignende. Erhvervslivets fonde vil blive anmodet om at øge deres bidrag til finansieringen heraf.

Regeringen vil drage omsorg for, at de forskellige ministeriers indsats på eksportfremmeområdet bliver bedre koordineret, så de på forhånd kan inddrages i eksportfremmerådets og udenrigstjenestens planlægning af eksportfremstød.

Blandt øvrige initiativer, som regeringen vil iværksætte for at styrke eksporten, kan nævnes: flere besøg fra udlandet og øgede danske leverancer til internationale organisationers projekter.

Disse mange nye initiativer vil kræve en øget indsats, både fra erhvervslivet og fra det offentlige.

Regeringen er parat til at bidrage til finansieringen af nye initiativer inden for en samlet ramme i størrelsesordenen 100 mill. kr.

En udnyttelse af disse nye tilbud forudsætter, at erhvervslivet selv præsterer en tilsvarende andel af finansieringen. Det gælder som hidtil for eksportfremmerådets virksomhed, og en øget medfinansiering tænkes nu gennemført for den eksportservice, som udenrigsministeriet yder. Samtidig indføres på andre områder betalingsordninger, der sikrer, at virksomhederne betaler for ensartede ydelser efter ensartede principper.

Eksportfremmerådet vil være opmærksom på, at dets støtte i fortsat stigende grad bør komme nye produkter, nye markeder og nye eksportører til gode, herunder især virksomheder, hvis størrelse gør det vanskeligt at komme i gang med eksport.

2. Udviklingen af det teknologiske grundlag for eksport.

Det grundlæggende træk i den danske teknologipolitik er ønsket om en teknologisk infrastruktur, der så fleksibelt som muligt kan bistå virksomhederne i deres teknologiske udvikling. Netop de mange små virksomheder, der ikke selv kan ansætte ingeniører og specialister, gør behovet for et fintmasket teknologisk servicenet påtrængende. Kun på den måde kan der gøres en effektiv indsats for at tilføre de små virksomheder den teknologiske viden, der er helt nødvendig for at kunne begå sig i den internationale konkurrence.

Det teknologiske udviklingsprogram sigter især mod bredden i dansk industri. Programmet danner en paraply over en lang række aktiviteter, der sigter mod at give danske virksomheder et løft på det informationsteknologiske område ved at fremme anvendelsen af den nyeste informationsteknologi i produkter, processer og systemer.

Det er bydende nødvendigt, at der gøres en indsats for, at dansk industri hurtigt kan udnytte nye teknologiske landvindinger inden for alle teknologiområder.

Bioteknologi kan fremhæves som et område, hvor udviklingen går stærkt, og hvor specielt dansk industri vil kunne gøre sig gældende. Udviklingen må ventes at gå på tværs af den traditionelle brancheopdeling, men vil især vedrøre den farmaceutiske industri, nærings- og nydelsesmiddelindustrien og den kemiske industri. På flere af disse områder markerer dansk industri sig stærkt allerede i dag både på eksportmarkederne og på hjemmemarkedet. Udviklingen bekræfter da også de mange muligheder, bioteknologien åbner for dansk industri over en bred front; bl.a. er de første danske virksomheder nu rede til at indlede produktion baseret på gensplejsning.

Det må klarlægges, hvilke krav og muligheder den bioteknologiske udvikling stiller dansk industri over for i fremtiden. Perspektiverne i bioteknologien og behovet for et eventuelt bioteknologisk udviklingsprogram er blevet drøftet i Industripolitisk Kontaktudvalg. Regeringen vil snarest tage stilling til indholdet i et eventuelt udviklingsprogram.

3. Iværksætterpolitikken.

Regeringen vil fremlægge en særskilt redegørelse for iværksætternes vilkår og de initiativer, som regeringen vil gennemføre for at forbedre vilkårene for start af egen virksomhed. Redegørelsen udarbejdes i et samarbejde mellem undervisningsministeriet og industriministeriet og fremlægges først i det nye år.

4. Flaskehalse på arbejdsmarkedet.

Opsvinget i den danske økonomi har medført, at der inden for en række fagområder, f.eks. jern- og metalindustrien, i dag er ved at opstå tendenser til mangel på visse typer af arbejdskraft.

[Industriministeren]

Regeringen er derfor ved at kortlægge de aktuelle og potentielle flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet.

Virksomhederne må imidlertid også selv gøre en indsats for – i videst muligt omfang – at imødegå sådanne problemer. Den hurtigste og mest effektive måde, virksomhederne kan opnå dette på, er, at de selv går aktivt ind i at efteruddanne eksisterende og nye medarbejdere. Som led i en aktiv efteruddannelsespolitik kan virksomhederne trække på en række kursustilbud fra såvel offentlige som private kursusudbydere. Det overvejes at forstærke efteruddannelses- og omskolingstiltag, at forøge den geografiske og erhvervs-mæssige mobilitet og at opbygge en forbedret overvågnings- og prognosevirksomhed. Samtidig vil det offentliges bygge- og anlægsaktivitet blive neddæmpet.

5. Børsreformen.

Den betydelige erhvervsmæssige aktivitetsudvidelse, som er fulgt i kølvandet på regeringens økonomiske politik, har øget interessen ganske betydeligt for at formidle kapital over Københavns Fondsbørs.

Men den betydelige omsætningsforøgelse har samtidig understreget det nuværende børssystemets utilstrækkelighed. Det viser sig bl.a. ved voldsomme kapacitetsproblemer, som betyder, at kun ca. 3 pct. af obligationsomsætningen og 10 pct. af aktieomsætningen foregår over børsen. Herved bliver gennemsigtheden omkring kursdannelsen og dermed effektiviteten i kapitalformidlingen for lille.

Regeringen vil derfor i januar fremlægge forslag til en børsreform. Reformen vil bl.a. indebære, at det i dag eksisterende, mundtlige auktionssystem erstattes af et decentralt, elektronisk handels- og informationssystem. Det nye system vil give mulighed for løbende handel med deltagere placeret et hvilket som helst sted i landet.

6. Justering af pris- og monopollovgivningen.

Den gældende monopollov er 30 år gammel. Selv om der i årenes løb er sket mange justeringer, ønsker regeringen undersøgt behovet for modernisering og tilpasning til de ændrede vilkår. Regeringen finder, at man på baggrund af industriens kraftige internati-

onalisering og den stadig stigende konkurrence bør overveje en forenkling på områder, hvor det kan ske uden risiko for prisforhøjelser. Regeringen har nedsat et udvalg til at foreslå en revision af monopollovgivningen. Udvalget vil afgive rapport først i det nye år.

7. Værftspolitikken.

De nærmeste års udvikling tegner sig ganske alvorligt for dansk værftsindustri, set i lyset af den for store produktionskapacitet, som findes internationalt.

De øjeblikkelige vanskeligheder hænger sammen med den voldsomme afmatning i den globale efterspørgsel efter transporttydelser og mange landes forsøg på at erobre markedsandele gennem en aggressiv subsidiepolitik.

Markedssituationen kan regeringen ikke afhjælpe. Derimod vil regeringen gennemføre en ændring af skibskreditordningen med sigte på, at danske værfter ikke stilles væsentlig ringere end konkurrenterne i udlandet, når det gælder finansieringsvilkårene i forbindelse med nybygning af skibe. Ændringerne omfatter en forbedring af udlånsvilkårene, en billigere rente på forhåndslån, en lempelse af sikkerhedskravene og en garantiordning, som skal tilbydes mod præmiebetaling.

Formålet er at gøre det muligt for dansk skibsværftsindustri at bevare den konkurrencedygtige del af sin produktionskapacitet nogenlunde intakt gennem de kommende kriseår og derved stå bedre rustet, når den globale efterspørgsel forhåbentlig stiger igen.

8. Stålpolitikken.

Den internationale stålkriser har igennem en årrække nødvendiggjort en drastisk regulering af stålmarkedet og har medført, at en række lande har subsidieret deres stålindustri i meget betydeligt omfang.

Der er i EF-regi vedtaget en række foranstaltninger for at reducere overkapaciteten og afskaffe subsidieringen. Det er nu vedtaget af EF-Rådet i det store og hele at ophøre med støtte til stålindustrien, bortset fra støtte til forskning og udvikling og miljøforanstaltninger på linie med, hvad andre industrigrene kan få, samt en begrænset lukningsstøtte. Regeringen støtter ethvert initiativ, der kan bringe den danske stålproduktion tilbage til

[Industriministeren]

et frit marked til gavn for såvel Stålvalseværket som den danske stålforbrugende industri. I den overgangsperiode på 2-3 år, som medgår til afvikling af produktionsreguleringer, er det lykkedes at sikre Stålvalseværkets produktionsrettigheder, herunder 160.000 tons pr. år i ekstravoter.

9. Organisation.

De kommende års udvikling vil stille store krav til udviklingen af industripolitikken og den service, som stilles til rådighed for erhvervslivet.

Det er derfor nødvendigt at opprioritere den industripolitiske planlægning. Regeringen vil som led heri styrke samarbejdet med erhvervene og bl.a. gennem det industripolitiske kontaktudvalg søge at fremme en åben og fordomsfri debat i og uden for udvalget om såvel aktuelle problemstillinger som mere langsigtede udviklingstendenser i industrien. I forbindelse hermed vil Industripolitisk Sekretariat blive styrket.

10. Aktieselskabs-registeret.

Forenkling og rationalisering igangsættes inden for en række direktorater.

Det er således nødvendigt at nedbringe ekspeditionstiderne i aktieselskabs-registeret for at gøre den service, som tilbydes, mere brugervenlig. På kort sigt vil der blive taget skridt til at eliminere en række flaskehalsproblemer, som aktuelt gør sig gældende for visse af registerets funktioner. Samtidig bliver registreringsprocedurerne for anmeldelse af nye selskaber omlagt, så virksomhederne i højere grad vil blive vejledt om de krav, som gælder i forbindelse med registrering. Lignende forenklinger vil blive gennemført i forbindelse med virksomhedernes eventuelle ønsker om at ændre i de registrerede forhold.

11. Patentdirektoratet.

I takt med, at produkternes og processernes teknologiindhold bliver en stadig vigtigere konkurrenceparameter, har virksomhederne fået et voksende behov for at benytte patentdirektoratets service. Jævnside med den igangværende modernisering og effektivisering af patentdirektoratet vil dette blive styrket, bl.a. gennem tilførsel af flere ressourcer

samt indførelse af EDB. Regeringen vil endvidere undersøge de politiske muligheder for en eventuel ratifikation af den europæiske patentkonvention.

Den offensive linie.

Til opfyldelsen af regeringens industripolitiske strategi vil der således blive taget følgende initiativer:

- Regeringen vil styrke eksportfremmepolitikken, bl.a. gennem støtte til markedsudviklingsprojekter, moderniseringer af eksportfremmesystemet og forbedrede tilbud på eksportkreditområdet.
- Behovet for et særligt bioteknologisk udviklingsprogram vil blive drøftet med organisationerne.
- Der vil blive taget de fornødne initiativer til at afhjælpe flaskehalsproblemerne på arbejdsmarkedet.
- De erhvervspolitiske rammebetingelser vil blive forbedret, bl.a. gennem en styrket børs og en moderniseret monopollovgivning samt bedre vilkår for iværksættere.
- Der vil blive gennemført forbedrede finansieringsvilkår ved kontrahering på danske værfter.
- Regeringen vil fortsætte arbejdet med regelforenkling til fordel for virksomhederne og styrke den industripolitiske planlægning.

Udmøntningen af disse initiativer vil ske i samarbejde med de berørte erhverv.

Jeg indbyder hermed folketingsmedlemmerne til en fordomsfri debat om regeringens industripolitiske initiativer, som jeg her har gjort rede for.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 6. november 1985, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.22